

Bevordering van de voldoening van krachtens het Eerste Boek van het Burgerlijk Wetboek verschuldigde uitkeringen, enz.

Artikel 598k.

Nadat een exequatur is geweigerd of de tenuitvoerlegging van toegestane lijfswang zonder toepassing van het bepaalde krachtens de artikelen 598e en 598j is beëindigd, kan een nieuw exequatur niet eerder worden gevorderd dan na verloop van zes maanden na de weigering van het exequatur of de beëindiging van de tenuitvoerlegging van de lijfswang.

Artikel II.

Aan artikel 611 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„Het bepaalde bij dit artikel blijft buiten toepassing in zaken betreffende onderhoud als bedoeld bij de eerste afdeling A van deze titel.”

Artikel III.

Aan artikel 33 van de Faillissementswet wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„Het bepaalde bij dit artikel geldt niet voor lijfswang in zaken betreffende onderhoud als bedoeld bij artikel 598a van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.”

Artikel IV.

Het slot van artikel 19d van de wet van 12 Februari 1901 (*Staatsblad* n°. 64) wordt vanaf „het Tweede Boek” gelezen: „alsmede de Vijfde Titel van het Tweede Boek, de Vijfde afdeling A van de Zesde Titel van het Derde Boek en artikel 870.”

Artikel V.

In artikel 344i van het Burgerlijk Wetboek wordt achter „titel” ingevoegd: „en in de vijfde titel”.

Artikel VI.

Deze wet treedt in werking met ingang van de dag na die van haar afkondiging.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Justitie,

515. 3.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Algemene beschouwingen.

Bij de behandeling in de Staten-Generaal van het IVde Hoofdstuk van de Rijksbegroting voor de dienstjaren 1946 en 1947 (Memorie van Antwoord op het Voorlopig Verslag van de Tweede Kamer onder het hoofd „Wetgevende arbeid op het gebied van het privaatrecht” ad „Onderhoudsvonnissen” en *Handelingen* der Tweede Kamer, bladzijde 322) heeft de ondergetekende mededeling gedaan van zijn bereidheid de vereiste wettelijke maatregelen voor te bereiden om door het openen van de mogelijkheid van toepassing van lijfswang, de executie van onderhoudsvonnissen te vergemakkelijken.

Ook de ondergetekende is van oordeel, dat het middel van lijfswang niet kan worden gemist om tot de voldoening van

onderhoudsverplichtingen te komen. Het kan niet worden geduld, dat personen, die verplicht zijn tot het doen van een uitkering tot onderhoud en bij goede wil hun verplichting kunnen nakomen, de verplichting negeren en zich daaraan onttrekken zonder zich te bekommeren om het lot van de tot onderhoud gerechtigde.

De onttrekking aan de betaling van uitkeringen tot onderhoud vertoont nuances. Nu eens moet worden geconstateerd, dat iemand tot werken in staat is en bij machte zou zijn uit de opbrengst van zijn arbeid de onderhoudsverplichting na te komen, doch zonder meer niet werkt. Een andere maal werkt men wel, doch weet men zich aan de executie op loon te onttrekken door bij het dreigen of aanvangen van die executie de arbeid bij de ene werkgever te staken om elders naar werk uit te zien: de beslaglegger zou dan achtereenvolgens bij verschillende crediteuren beslag moeten leggen; hij loopt bij het leggen van beslag achter de feiten aan en het beslag wordt illusoir. Ook komt het voor, dat een persoon, die tot onderhoud verplicht is, in feite over ruime middelen van bestaan beschikt, doch zich opzettelijk in zodanige positie heeft geplaatst, dat hij juridisch daarover niet de beschikking heeft. De eigendom van goederen is dan namelijk op naam van een derde gesteld, een nauwe relatie, en het blijkt voor de tot onderhoud gerechtigde te moeilijk de juridische positie van deze derde aan te vechten.

In al deze en dergelijke gevallen schieten de gewone executiemiddelen op goederen te kort en moet het middel van lijfswang te hulp worden geroepen om voldoening van uitkeringen tot onderhoud te verkrijgen.

Daar de vrijwillige voldoening van de onderhoudsverplichting voorop behoort te staan, zulks reeds om de bijzondere verhoudingen tussen schuldeiser en schuldenaar, moet het dwangmiddel van gijzeling op zodanige wijze worden ingericht en aangewend, dat het bij de schuldenaar de bereidheid kan oproepen of versterken om uit eigen wil zijn verplichtingen na te komen. Het verdient daarom geen aanbeveling, dat de lijfswang in zaken betreffende onderhoud reeds wordt toegestaan bij de rechterlijke uitspraak, waarbij de uitkering tot onderhoud wordt bevolen. In zaken betreffende onderhoud zal een afzonderlijke rechterlijke beslissing de hantering van het bijzonder executiemiddel van lijfswang op bevredigende wijze moeten aanpassen aan de veelal wisselende omstandigheden en telkens met die omstandigheden rekening houdende, het middel van lijfswang dusdanig moeten aanwenden, dat het middel bij voortdurende geschikt is om de voldoening van de uitkering tot onderhoud te bevorderen. Tegen onwillege debiteuren zal de lijfswang dan worden toegestaan.

De beslissing over de toepassing van lijfswang in zaken betreffende onderhoud kan het best worden opgedragen aan de president van de arrondissementsrechtbank, die in een eenvoudige procedure, overeenkomende met de procedure in kort geding, een uitspraak zal geven.

Deze eenvoudige procedure om tot toepassing van lijfswang te komen, zal eerst kunnen worden aangevraagd nadat het verhaal op de goederen van de schuldenaar praktisch onmogelijk is gebleken.

Na het vonnis of de beschikking, waarbij de uitkering tot onderhoud is bevolen, wordt dus een afzonderlijke presidentiële uitspraak op de voet van een kort geding geëist.

De executie bij lijfswang van uitkeringen tot onderhoud zal zich moeten uitstrekken tot alle zodanige uitkeringen, welke krachtens het eerste boek van het burgerlijk wetboek verschuldigd zijn. Dit zijn de verplichte uitkeringen tot onderhoud of tot onderhoud en opvoeding, welke basis in het familierecht ligt.

Het ontmoet geen bezwaar de authentieke akten, waarbij een bereids op het familierecht gegronde uitkering tot onderhoud is toegezegd, op dezelfde wijze bij lijfswang executeur te verklaren als de rechterlijke vonnissen en beschikkingen, die zodanige uitkering bevelen. Wanneer bij authentieke akte een uitkering tot onderhoud, waartoe het familierecht de verplichting heeft geschapen, is toegezegd, moet die authentieke akte op dezelfde wijze als de genoemde vonnissen en beschikkingen bij lijfswang kunnen worden geëxecuteerd.

De regeling omtrent de lijfswang in zaken betreffende onderhoud is in het wetsontwerp neergelegd in de vorm van een aanvulling en wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Bevordering van de voldoening van krachtens het Eerste Boek van het Burgerlijk Wetboek verschuldigde uitkeringen, enz.

Het wetsontwerp voegt in de vijfde titel van het tweede boek van evengenoemd wetboek, tussen de eerste afdeling, welke handelt over de algemene voorwaarden voor toepassing van lijfswang, en de tweede afdeling, welke handelt over de wijze van tenuitvoerlegging van lijfswang, een nieuwe eerste afdeling A in. In deze nieuwe afdeling zijn neergelegd de algemene voorwaarden voor toepassing van lijfswang in zaken van onderhoud, welke voorwaarden hierboven in het kort zijn uiteengezet.

De tweede afdeling van genoemde titel, die de wijze van tenuitvoerlegging van lijfswang in burgerlijke zaken regelt, is met een enkele wijziging ook te volgen in zaken betreffende onderhoud.

Artikel I.

Dit artikel bevat de genoemde nieuwe eerste afdeling A van de vijfde titel van het tweede boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en houdt in de algemene voorwaarden, vereist om het middel van lijfswang in zaken betreffende onderhoud te verkrijgen.

Art. 598a W.v.B. Rv. De toepassing van lijfswang in zaken betreffende onderhoud vereist in de eerste plaats, dat de verplichting tot onderhoud of bij rechterlijke beslissing is bevolen of bij authentieke akte is toegezegd.

Verder wordt de toepassing van lijfswang afhankelijk gesteld van een afzonderlijk voor die toepassing te verkrijgen rechterlijk exequatur.

De mogelijkheid wordt geopend om dat exequatur te verkrijgen voor alle uitkeringen tot onderhoud, welke krachtens het eerste boek van het burgerlijk wetboek verschuldigd zijn. Met name worden de uitkering tot onderhoud en opvoeding van minderjarige kinderen en de vergoeding, welke de vader van een natuurlijk niet-erkend kind verschuldigd is aan de moeder van het kind, begrepen onder de uitkeringen, waarvoor de mogelijkheid van lijfswang wordt opengesteld.

Art. 598b W.v.B. Rv. De beslissing, of in zaken betreffende onderhoud lijfswang kan worden toegepast om de uitkering af te dwingen, wordt gelegd in handen van de president van de arrondissementsrechtbank. Deze rechterlijke autoriteit zal over de vordering, welke de tot onderhoud gerechtigde instelt om het exequatur tot toepassing van lijfswang te verkrijgen, oordelen volgens dezelfde procesregelen als zijn voorgeschreven voor het kort geding. Deze procedure heeft het voordeel van vormvrijheid. De president zal tegen misbruiken van de vormloosheid van de procedure op afdoende wijze kunnen waken, doordat hij de gang van de procedure bepaalt. Snelheid van procesgang en van tenuitvoerlegging, het kenmerk van het kort geding, zijn voor de vordering tot toepassing van lijfswang in zaken betreffende onderhoud in het bijzonder aangewezen, omdat slechts een beslissing is vereist omtrent de wijze van tenuitvoerlegging, doch de verschuldigdheid van de uitkering krachtens rechterlijke beslissing of authentieke akte bereids vaststaat.

Behalve de president, die naar de gewone regelen van competentie bevoegd is om van de vordering kennis te nemen, zal ook bevoegd moeten zijn de president van de rechtbank, die bij vonnis of beschikking de uitkering heeft bevolen.

Art. 598c W.v.B. Rv. Het met lijfswang in zaken betreffende onderhoud na te streven oogmerk zal zijn gediend, indien de lijfswang slechts voor een betrekkelijk korte tijd wordt toegestaan en indien voorts het middel van lijfswang opnieuw kan worden aangewend, wanneer de schuldenaar na en ondanks toepassing van lijfswang, nalatig blijft of wordt. De maximumtermijn, waarvoor lijfswang wordt toegestaan, is in het ontwerp op drie maanden gesteld. Een zodanige termijn schijnt voldoende om de tot onderhoud verplichte persoon te doordringen van het gewicht van zijn verplichtingen. Van lijfswang gedurende een langere termijn is weinig succes te verwachten.

Met inachtneming van het maximum van drie maanden zal de president de termijn bepalen, waarvoor lijfswang kan worden toegepast.

Op nieuwe toepassing van lijfswang nadat een zekere termijn verstreken is, wordt nader teruggekomen.

Art. 598d W.v.B. Rv. Het is de taak van de president te trachten om de debiteur zodanig in de hand te houden, dat hij hem tot de voldoening aan zijn verplichtingen brengt zonder dat het middel van lijfswang tot werkelijkheid behoeft te komen. Daartoe moet de president zijn beslissing gedurende

een zekere tijd kunnen aanhouden. De president kan dan de debiteur alsnog in de gelegenheid stellen zich van zijn verplichtingen te kwijten.

Art. 598e en j W.v.B. Rv. Om overeenkomstige reden moet de president bij het verlenen van het exequatur voor lijfswang kunnen bepalen, dat de lijfswang niet of wanneer tot toepassing van lijfswang wordt overgegaan, niet verder zal worden toegepast, indien de schuldenaar een bepaald bedrag aan onderhoud, vermeerderd met de kosten, betaalt.

Deze discretionnaire bevoegdheid van de president kan niet worden gemist. In geval van achterstalligheid zal de schuldenaar zijn verplichtingen veelal niet ineens kunnen aanzuiveren. De president kan dan aan de debiteur de gelegenheid bieden binnen een zekere termijn het mogelijke te doen.

Het kan ook zijn, dat bijzondere omstandigheden oorzaak zijn, dat de omvang van de verplichtingen te zwaar op de debiteur is gaan drukken. Totdat de rechterlijke beslissing tot wijziging van de uitkering haar beslag heeft gekregen, moet de president kunnen bepalen, tot welk bedrag van de uitkering executie bij wijze van lijfswang wordt toegestaan.

Het is mogelijk, dat de hier uiteengezette omstandigheden eerst aan het licht treden wanneer de toepassing van lijfswang een aanvang heeft genomen. Ook dan moet de president de hier omschreven discretionnaire bevoegdheid hebben.

De hierbedoelde beperking van de executie tot een bepaald bedrag doet in geen enkel opzicht afbreuk aan de executie op de goederen van de schuldenaar. Deze executie zal, indien goederen mochten worden aangetroffen, op de gewone wijze kunnen worden vervolgd. Ook overigens wordt geen afbreuk gedaan aan het feit, dat de uitkering krachtens rechterlijke uitspraak of authentieke akte vaststaat.

Art. 598f W.v.B. Rv. In een beperkt aantal gevallen zal het exequatur moeten worden geweigerd.

Ten eerste, indien tenuitvoerlegging op goederen redelijkerwijs voldoende uitkomst kan bieden. De lijfswang is, in ieder geval in zaken betreffende onderhoud, slechts als een executiemiddel van aanvullende orde te beschouwen. Biedt executie op goederen voldoende oplossing, dan kan daarmee worden volstaan.

Ten tweede, indien de schuldenaar slechts betrekkelijk kort nalatig is. De onwil om de uitkering te doen zal de allereerste tijd moeilijk kunnen worden aangenomen. Het onmiddellijk vragen van lijfswang zou bovendien gevaar van verstoring van de verhoudingen opleveren en daarmee vrijwillige voldoening van de uitkering illusoir kunnen maken.

Ten derde, indien het niet betalen van de uitkering het gevolg is van aan de schuldenaar niet toerekenbare onmacht. Indien vaststaat dat de debiteur onmachtig is zijn verplichting na te komen en hem die onmacht niet kan worden toegerekend, zou lijfswang redelijke zin missen. Overigens is het feit, dat een debiteur geen inkomen of vermogen bezit, op zichzelf geen reden om het exequatur te weigeren. Het kan immers zijn en het komt voor, dat de tot onderhoud verplichte niet werkt of schoon hij kan werken dan wel zijn vermogen op naam van een derde heeft gesteld om zich aan de onderhoudsverplichting te onttrekken. Tegen zodanige individuen is het voorstel om executie bij lijfswang mogelijk te maken, juist gericht.

Art. 598g W.v.B. Rv. Het verzet tegen de uitspraak van de president zal ook door de president worden beoordeeld.

Er bestaat geen aanleiding het rechtsmiddel van hoger beroep toe te laten, waar de uitkering zelf door een rechterlijke uitspraak of door een authentieke akte vaststaat.

Art. 598h W.v.B. Rv. Enkele artikelen uit de algemene regeling van de lijfswang in burgerlijke zaken, welke artikelen betrekking hebben op uitsluiting van lijfswang tegen personen, die de leeftijd van zeventig jaar hebben bereikt, op het ontslag uit de gijzeling en op het ongerept blijven van de executie op goederen van de schuldenaar, kunnen ook gelden in zaken betreffende onderhoud.

Art. 598i W.v.B. Rv. Veelal kunnen de kosten van lijfswang niet worden voorgeschoten door degenen, die de uitkering tot onderhoud vordert. Het moet daarom mogelijk zijn, dat de voogdijraad die kosten voorschiet en wel ongeacht of de verplichting tot onderhoud tegenover een minderjarige of tegenover een meerderjarige moet worden nagekomen.

Art. 598k W.v.B. Rv. Wanneer een vordering om exequatur te verlenen is afgewezen, zal de eiser na verloop van zes maanden een nieuwe vordering moeten kunnen instellen, omdat zich intussen omstandigheden kunnen hebben voorgedaan, die het exequatur rechtvaardigen.

Bevordering van de voldoening van krachtens het Eerste Boek van het Burgerlijk Wetboek verschuldigde uitkeringen, enz.

Is eenmaal toegestane lijfswang ten volle ten uitvoer gelegd, dan moet het mogelijk zijn na zes maanden wederom met een vordering tot lijfswang te komen. Op deze wijze zal een onwillige het middel van lijfswang bij voortduring voor ogen staan. De termijn van zes maanden behoeft niet in acht te worden genomen, wanneer de president een bedrag heeft bepaald, door betaling waarvan de schuldenaar de lijfswang kon voorkomen of beëindigen. Is in dat geval lijfswang toegepast, dan zal een nieuw exequatur voor toepassing van lijfswang mogelijk moeten zijn zonder dat eerst een termijn van zes maanden is verlopen. In zodanig geval, waarin de president uitdrukkelijk met de betalingscapaciteit van de debiteur rekening heeft gehouden, moet ernstig aan onwil van de schuldenaar worden gedacht.

Artikel II.

De regelen, welke de tweede afdeling van de vijfde titel van het tweede boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering geeft voor de wijze van tenuitvoerlegging van lijfswang, kunnen in het algemeen ook in zaken betreffende onderhoud worden gevolgd.

Slechts op een enkel punt behoeven de regelen van evengenoemde afdeling wijziging in zaken betreffende onderhoud.

Het is namelijk onnodig, dat de schuldenaar de gijzeling kan beëindigen enkel op grond van het betoog, dat hij buiten staat is aan de verplichting tot uitkering te voldoen. Bij het verlenen van het exequatur heeft de president immers aan alle omstandigheden van het geval aandacht geschonken en indien de achterstalligheid in de betaling van de uitkering het gevolg

was geweest van aan de schuldenaar niet toerekenbare onmacht, zou het exequatur achterwege zijn gebleven.

Artikel III.

Een faillissement beëindigt lijfswang.

Voor zaken betreffende onderhoud kan deze regel niet worden gehandhaafd, doch moet gijzeling tijdens en na faillissement mogelijk blijven.

Artikel IV.

De in het wetsontwerp gegeven regeling tot toepassing van lijfswang moet mede toegepast kunnen worden voor het verhaal van de bijdrage in de kosten van onderhoud en opvoeding van jeugdige personen, die overeenkomstig artikel 39 van het Wetboek van Strafrecht ter beschikking van de Regering zijn gesteld, tot welke bijdrage de ouders verplicht zijn.

Artikel V.

De voogdijraad moet een vonnis betreffende onderhoud, dat hij op goederen kan executeren, ook kunnen executeren bij wijze van lijfswang. Artikel 344i van het Burgerlijk Wetboek, dat aan de voogdijraad uitsluitend de eerste bevoegdheid geeft, moet daarom een uitbreiding ondergaan.

De Minister van Justitie,
J. H. VAN MAARSEVEEN.